

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Εγχειρίδιο διαβούλευσης
και συμμετοχικού σχεδιασμού
για την αειφορία

Σχεδιασμός μεθοδολογίας
και συγγραφή εγχειριδίου:

Στεφανία Ξυδιά

Υπεύθυνη Επικοινωνίας & Συμμετοχής

Παύλος Γεωργιάδης

Επιστημονικός Υπεύθυνος

Πάρε μέρος: koinoedafos.org [@koinoedafos](https://facebook.com/koinoedafos)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	13
Σύσταση ομάδας έργου	14
Προφίλ συμμετεχόντων	15
Εξασφάλιση τοπικών διοργανωτών	16
Χαρτογράφηση πολιτειακών πληροφοριών	16
Επιλογή ημέρας/ώρας	17
Επιλογή χώρου	18
Αξιοποίηση τοπικών ΜΜΕ	19
Δημιουργία facebook event	19
Ανάρτηση αφισών σε επιλεγμένα σημεία	20
Ταχυδρομική αποστολή προσκλήσεων	20
Τεχνικός εξοπλισμός	21
Διαμόρφωση χώρου	21
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	23
A. Εισαγωγή	25
Καλωσόρισμα	27
Προβολή ενημερωτικού βίντεο	28
Κύκλος γνωριμίας	28
Επίδειξη “Η γη ως μήλο”	30
B. Συμμετοχική Χαρτογράφηση	33
Ορισμός χρήσεων γης	36
Εντοπισμός ιδιοκτησιών	37
Αξιολόγηση εδαφών	37
Ανάλυση προκλήσεων	38
Εντοπισμός προβλημάτων	41
Ανάλυση αιτιών	41
Γ. Συνδιαμόρφωση προτάσεων	43
Καταγραφή ιδεών	46
Ψηφοφορία	48
Σύνοψη	49
ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ & ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	51
ΛΙΣΤΑ ΥΛΙΚΩΝ	55

Καλώς ήρθατε στις Συζητήσεις Υπαίθρου!

Το παρόν εγχειρίδιο η προτείνει μία μέθοδο διαβούλευσης για περιβαλλοντικά ζητήματα στην κλίμακα κοινοτήτων της υπαίθρου, εστιάζοντας στην προστασία της γης και την αναγέννηση των εδαφών. Αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου **“Κοινό Έδαφος για την Αειφορία”** το οποίο περιλαμβάνει επίσης ένα ολοκληρωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για μαθητές δημοτικού και γυμνασίου.

Πρόθεση των δημιουργών της μεθοδολογίας για τις Συζητήσεις Υπαίθρου ήταν η ανάπτυξη ενός νέου, δημιουργικού τρόπου διαβούλευσης για κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα, στη μικρή κλίμακα μιας τοπικής κοινωνίας. Εμπνευσμένοι από τους **17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης** που έχει θεσπίσει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αναρωτηθήκαμε πώς μπορούν μικρές κοινότητες να πάρουν την υπόθεση της αειφορίας στα χέρια τους, μεταφράζοντας παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις σε συλλογικές αποφάσεις, τοπικές δράσεις και χειροπιαστές αλλαγές στην καθημερινότητα και τον τρόπο ζωής τους.

Βασιζόμενοι στην παράδοση της συζήτησης στο καφενείο επιλέξαμε να οργανώσουμε δημόσιες συζητήσεις σε παραδοσιακά καφενεία και κοινοτικά καταστήματα αγροτικών οικισμών, τα κατ’ εξοχήν σημεία συνεύρεσης και ανταλλαγής ιδεών για τους πληθυσμούς της υπαίθρου που έχουν ακόμη ζωντανή σχέση με τη γη και το έδαφος. Ως εκ τούτου, οι Συζητήσεις Υπαίθρου βασίστηκαν στη μέθοδο **“Καφενείο της Αειφορίας”**, προσαρμοσμένη στους στόχους και τις ανάγκες του προγράμματος “Κοινό Έδαφος”.

Το “Κοινό Έδαφος για την Αειφορία” αποτέλεσε ένα πρόγραμμα ενημέρωσης, εκπαίδευσης και συμμετοχής για την προστασία της γης και την αναγέννηση των εδαφών, που υλοποιήθηκε το 2019 στο νομό Έβρου με χρηματοδότηση από το μέτρο “Καινοτόμες Δράσεις με τους πολίτες” του Πράσινου Ταμείου. Με αφετηρία την Αλεξανδρούπολη, το έργο εστίασε στη βελτίωση της ποιότητας της αγροτικής παραγωγής, την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων εδαφών και την αειφόρο διαχείριση των φυσικών και γεωργικών πόρων. Στόχος του προγράμματος ήταν να αναδείξει τη σημασία του εδάφους για την αγροτική παραγωγή, την προσαρμογή και τη μετρίαση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, αλλά και την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Μέσα από μία σειρά πέντε Συζητήσεων Υπαίθρου σε αγροτικές κοινότητες σε ολόκληρο το νομό Έβρου, εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και εφήβους και ενημερωτικές δράσεις, το Κοινό Έδαφος ανέδειξε τη σημασία του εδάφους ως πολύτιμο φυσικό πόρο και κοινό αγαθό.

Περισσότερες πληροφορίες και πρόσβαση στα αποτελέσματα του έργου στην ιστοσελίδα:

www.koinoedafos.org

ΚΟΙΝΟ
ΕΔΑΦΟΣ

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΕΔΑΦΗ
σε 5 χωριά

ΝΟ
ΡΟΣ

ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΑΦΗ ΜΑΣ
του Έβρου

ΝΕΟΧΩΡΙ

ΛΕΥΚΙΜΜΗ

ΑΒΑΝΤΑΣ

ΜΑΚΡΗ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, 193 χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρα και της Ελλάδας) υιοθέτησαν ομόφωνα μία νέα αναπτυξιακή ατζέντα, η οποία περιλαμβάνει 17 παγκόσμιους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Οι Στόχοι αυτοί αποτελούν ένα συνεκτικό σχέδιο για την επίτευξη ενός καλύτερου και πιο βιώσιμου μέλλοντος για όλους. Η επίτευξή τους προϋποθέτει την αντιμετώπιση μιας σειράς παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τη φτώχεια, την ανισότητα, την κλιματική αλλαγή, την προστασία των χερσαίων και υδατινών οικοσυστημάτων, την ειρήνη και τη δικαιοσύνη. Οι 17 Στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αλληλοσυνδέονται και έχουν ένα σαφές χρονοδιάγραμμα επίτευξης έως το 2030. Οι επιμέρους Στόχοι που σχετίζονται άμεσα με το έργο "Κοινό Έδαφος για την Αειφορία" είναι: Στόχος 2: Μηδενική Πείνα, Στόχος 13: Δράση για το Κλίμα και Στόχος 15: Ζωή στη Στεριά.

Διαβάστε περισσότερα: <http://hellenicplatform.org/oi-17-stoxoi/>

ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Καφενείο της Αειφορίας

Βασικά χαρακτηριστικά του καφενείου της αειφορίας:

- Μια διαδικασία δια ζώσης διαλόγου, σε απλή γλώσσα, ανοικτή στον καθένα.
- Πραγματοποιείται σε άνετους χώρους, όπως βεβαίως ένα καφενείο, το φουαγιέ ενός θεάτρου, ένα βιβλιοπωλείο, ένα μουσείο κλπ.
- Οι συζητήσεις μπορεί να αφορούν.
 - Ενδιαφέροντα τρέχοντα επιστημονικά θέματα ή ζητήματα (π.χ. κλιματική αλλαγή, γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, ερημοποίηση κλπ).
 - Τοπικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα που απασχολούν την κοινότητα και επιζητούν λύσεις.
 - Καθημερινά ζητήματα που απασχολούν τους συμμετέχοντες.
- Η θεματολογία διατρέχει όλα τα πεδία που συνδέονται με το περιβάλλον και την αειφορία.
- Συνήθως πραγματοποιούνται απογευματινές ή βραδινές ώρες.
- Η ατμόσφαιρα του χώρου και της συζήτησης θα πρέπει να είναι ζεστή, φιλόξενη και άνετη.
- Υπάρχει ποικιλία προσεγγίσεων: μπορεί να εμπλακεί ένα trivia quiz, ένα panel ομιλητών, προβολή ταινίας κλπ.
- Συνήθως συμμετέχουν 30-50 άτομα. Οι συμμετέχοντες μπορούν να αποχωρήσουν όποτε θέλουν αλλά καλό είναι να προσέρχονται έγκαιρα.
- Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συνεισφέρουν με τις σκέψεις, τις ιδέες και τις απόψεις τους.

Πηγή: Φλογαίτη, Ε. (2013) Το καφενείο της Αειφορίας. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ΕΣΠΑ.

Σύγχρονες μέθοδοι συμμετοχικού σχεδιασμού μας έδωσαν τη δυνατότητα να υλοποιήσουμε δομημένους διαλόγους που συνθέτουν κοινά βιώματα, προβληματισμούς και παράπονα, προτεραιοποιούν άμεσες και πρακτικές ανάγκες, και οργανώνουν ιδέες και προτάσεις για αποτελεσματική επικοινωνία στους φορείς λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με το μέλλον του κάθε τόπου.

Εξελίσσοντας τη φιλοσοφία του Καφενείου της Αειφορίας σχεδιάσαμε μία ολοκληρωμένη εμπειρία ενημέρωσης, συζήτησης και συμμετοχής με θέμα την προστασία και αναγέννηση των εδαφών, την οποία ονομάσαμε "Συζήτηση Υπαίθρου". Βασικό στοιχείο της είναι η ανάπτυξη ενός "κοινοτικού χάρτη" (community map), κάνοντας χρήση μίας δορυφορικής φωτογραφίας της εκάστοτε περιοχής. Η αποτύπωση αυτή λειτουργεί ως συμβολικό "κοινό έδαφος" αλλά και ως λειτουργικός καμβάς προς συμμετοχική συμπλήρωση. Μέσα από μία δημιουργική διαδικασία που θυμίζει επιτραπέζιο παιχνίδι, οι συμμετέχοντες συνεργάζονται "επί χάρτου", ανταλλάσσουν γνώση και εμπειρίες, καταγράφουν προκλήσεις και συνδιαμορφώνουν προτάσεις για δράσεις και πολιτικές προστασίας των εδαφών.

Οι στόχοι των Συζητήσεων Υπαίθρου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Ενημέρωση για τη σημασία του εδάφους και ευαισθητοποίηση για την αναγέννηση και προστασία του ως πολύτιμο φυσικό πόρο και κοινό αγαθό.
- Κατανόηση των αιτιών υποβάθμισης των εδαφών και συσχέτιση με γενικότερες τοπικές προκλήσεις.
- Χαρτογράφηση χρήσεων γης, καλλιιεργειών, και αντιλήψεων σχετικά με την ποιότητα του εδάφους.
- Ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών που προστατεύουν και αναγεννούν το έδαφος.
- Δικτύωση συμμετεχόντων και ενδυνάμωση κοινότητας.
- Καταγραφή προκλήσεων (προβλήματα, δυσκολίες, κενά).
- Καταγραφή προτάσεων, πολιτικών, δράσεων και παρεμβάσεων που απαιτούνται σε ατομικό, κοινοτικό και πολιτειακό επίπεδο.
- Δημιουργία νέων συνεργειών και κλίματος συναίνεσης για συλλογική δράση.

Συμμετοχική Αξιολόγηση της Υπαίθρου

Η Συμμετοχική Αξιολόγηση της Υπαίθρου (Participatory Rural Appraisal), γνωστή και ως Συμμετοχική Μάθηση για Δράση (Participatory Learning for Action), είναι μια μεθοδολογική προσέγγιση που επιτρέπει σε αγροτικούς πληθυσμούς της υπαίθρου να αναλύουν ζητήματα της περιοχής τους και να αναπτύσσουν μια κοινή προοπτική για τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη γεωργία σε τοπικό επίπεδο.

Είναι μια διαδικασία αξιολόγησης και εκμάθησης που δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες της υπαίθρου να δημιουργήσουν τη βάση πληροφοριών που χρειάζονται για συμμετοχικό σχεδιασμό και δράση. Οι εξωτερικοί συντονιστές συμβάλλουν με δεξιότητες διευκόλυνσης της συζήτησης και την παροχή γενικότερων πληροφοριών για το θέμα υπό συζήτηση. Τα εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί για χρήση σε Συμμετοχική Αξιολόγηση της Υπαίθρου χωρίζονται σε τέσσερις κύριες κατηγορίες:

- α) εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε δυναμική ομάδας
- β) εργαλεία δειγματοληψίας
- γ) διάφοροι τύποι συνεντεύξεων και διαλόγου και
- δ) τρόποι απεικόνισης και προετοιμασίας διαγραμμάτων

Η μέθοδος εφαρμόστηκε πιλοτικά κατά τη διάρκεια των Συζητήσεων Υπαίθρου που διοργανώθηκαν σε πέντε χωριά του νομού Έβρου το φθινόπωρο του 2019. Τα αποτελέσματα των πρώτων Συζητήσεων Υπαίθρου διατίθενται ανοιχτά σε ψηφιακή μορφή στη σχετική Αναφορά Αποτελεσμάτων, η οποία συνοδεύεται από έναν ψηφιακό χάρτη. Τα αποτελέσματα αυτά έχουν κατατεθεί στο Πράσινο Ταμείο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και έχουν παρουσιαστεί σε αρμόδιους τοπικούς φορείς χάραξης και εφαρμογής περιβαλλοντικής και αγροτικής πολιτικής, ενώ αποτέλεσαν τη βάση και για μία ευρεία εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εδάφους (5 Δεκεμβρίου).

Πρόθεση μας είναι οι Συζητήσεις Υπαίθρου να εξελιχθούν από άτομα και φορείς που εμπλέκονται σε διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης για περιβαλλοντικές πολιτικές καλύπτοντας νέες θεματικές που σχετίζονται με την επίτευξη των Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Με κατάλληλες παραληλαγές των προτεινόμενων ασκήσεων, οι Συζητήσεις Υπαίθρου θα μπορούσαν ενδεικτικά να εστιάσουν σε θέματα όπως η προστασία των υδάτινων πόρων (Στόχος 6), η αστική βιωσιμότητα (Στόχος 11) η προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας (Στόχος 15) κοκ.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ

Το παρόν εγχειρίδιο παρουσιάζει βήμα-βήμα οδηγίες για την πραγμάτωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος διάρκειας δύο ωρών, το οποίο απαρτίζεται από μια αλληλουχία ενότητων. Η υλοποίηση στο σύνολό της συνιστά μια ολοκληρωμένη διαδικασία διαβούλευσης. Κάθε ενότητα περιέχει:

Μια σύντομη ΕΙΣΑΓΩΓΗ στην οποία περιγράφονται οι στόχοι και ο χρόνος που απαιτείται για την κάθε ενότητα.

Αναφορά στη ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ που ακολουθείται στην κάθε ενότητα.

Λίστα ΥΛΙΚΩΝ με τα αναλώσιμα και τα συνοδευτικά έντυπα που απαιτούνται για τις προτεινόμενες ασκήσεις.

Χρήσιμες ΠΗΓΕΣ με συνδέσμους σε οπτικοακουστικό υλικό και υποδείγματα αρχείων προς εκτύπωση

ΟΔΗΓΙΕΣ εφαρμογής της κάθε ενότητας με ανάλυση των επιμέρους βημάτων.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει οδηγίες σχετικά με την προετοιμασία που απαιτεί μία Συζήτηση Υπαίθρου σε επίπεδο διοργάνωσης και επικοινωνίας. Διερευνούμε ΠΟΙΟΣ μπορεί να συνεισφέρει στη διοργάνωση, από την ομάδα έργου έως τοπικούς συνδιοργανωτές, ΠΟΤΕ και ΠΟΥ συνιστάται να πραγματοποιηθεί μια τέτοια δράση, και ΠΩΣ μπορεί να επικοινωνηθεί ώστε να εξασφαλιστεί ευρεία και ουσιαστική συμμετοχή.

Σύσταση ομάδας έργου

Η ομάδα έργου αποτελεί τον πυρήνα συντονισμού των Συζητήσεων Υπαίθρου και συνιστάται να αποτελείται από άτομα που συνδυάζουν επιστημονική γνώση για το αντικείμενο με ικανότητες επικοινωνίας, συντονισμού εργαστηρίων και διοργάνωσης εκπαιδευτικών δράσεων. Ιδανικά, ένα ή περισσότερα μέλη είναι χρήσιμο να έχουν προσωπική σχέση με την περιοχή στόχευσης. Αυτό συμβάλλει στο να αξιοποιηθούν γνωριμίες για τη διάχυση της επικοινωνίας της συνάντησης και να εξασφαλίζεται βαθύτερη κατανόηση των τοπικών αναγκών και ζητημάτων από την ομάδα. Για την ομαλή διεξαγωγή του εργαστηρίου ενδείκνυται η εμπλοκή δύο συντονιστών καθώς και δύο εθελοντών.

Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες των συντονιστών:

- Μελέτη του παρόντος εγχειριδίου για την ορθή εκτέλεση της μεθοδολογίας.
- Διαμόρφωση ροής προγράμματος με εναλλαγή του συντονισμού διαφόρων ασκήσεων ανάμεσα στους δύο συντονιστές.
- Προετοιμασία και πραγματοποίηση εισαγωγικής ομιλίας για τη σημασία του εδάφους, συνδέοντας παγκόσμιες προκλήσεις με τοπικά ζητήματα.
- Δημιουργία φιλόξενου κλίματος ως οικοδεσπότες.
- Υιοθέτηση ουδέτερου ρόλου, αποφεύγοντας τη διατύπωση προσωπικών απόψεων ή την έναρξη διαλόγου με κάποιον συμμετέχοντα.
- Υπενθύμιση οδηγιών, παροχή διευκρινίσεων και βοήθειας σε όσους συμμετέχουν στη συζήτηση.
- Ενθάρρυνση συμμετεχόντων ώστε να παρατηρήσουν διαφορετικές οπτικές, να συνδέσουν απόψεις και να κατανοήσουν ο ένας τον άλλο.
- Ενεργητική και προσεκτική ακρόαση των απόψεων και των δεδομένων που μοιράζονται οι συμμετέχοντες.
- Εξασφάλιση ησυχίας όποτε απαιτείται συγκέντρωση.
- Προτροπή κάθε ομάδας να βρει μόνη της τις απαντήσεις της και να συνοψίσει τα συμπεράσματα της εντός του προσυμφωνημένου χρονικού πλαισίου.
- Θετική ενέργεια και παρουσία καθόλη τη διάρκεια του εργαστηρίου, με επίγνωση της σημασίας της γλώσσας του σώματος.
- Επίδειξη ενσυναίσθησης στη διαχείριση εντάσεων που μπορεί να προκύψουν.
- Αυστηρή τήρηση χρόνου και αναπροσαρμογή προγράμματος σε περίπτωση καθυστέρησης.

Ο ρόλος και οι βασικές αρμοδιότητες των εθελοντών:

- Στήσιμο χώρου (πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη του εργαστηρίου).
- Καλωσόρισμα και επίβλεψη εγγραφών (βλ. Φόρμα Εγγραφής).
- Παρακολούθηση χρονομέτρου σε κάθε ενότητα του εργαστηρίου για ορθή τήρηση χρόνου ή αναπροσαρμογή του προγράμματος.
- Καταγραφή σημειώσεων καθόλη τη διάρκεια των συζητήσεων και ειδικότερα στον κύκλο έναρξης και λήξης του εργαστηρίου.
- Τεχνική υποστήριξη των συντονιστών.
- Φωτογράφιση επιμέρους ενότητων του εργαστηρίου.
- Διανομή αναλωσίμων υλικών σε κάθε τραπέζι (ανά ενότητα εργαστηρίου).
- Εξυπηρέτηση αναγκών και επίλυση αποριών των συμμετεχόντων.
- Επίβλεψη της διαδικασίας αξιολόγησης, διανομή και συγκέντρωση ερωτηματολογίων.
- Φωτογράφιση του πίνακα αποτελεσμάτων και κάθε Καμβά Χαρτογράφησης ξεχωριστά.

Προφίλ συμμετεχόντων

Η ποικιλομορφία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποδοτικότερη ανάδειξη της συλλογικής γνώσης και τη συνδιαμόρφωση νέων ιδεών. Επιδιώκουμε οι συμμετέχοντες στις Συζητήσεις Υπαίθρου να είναι διαφορετικών ηλικιών, να έχουν διαφορετικά επίπεδα μόρφωσης και ποικίλες σχέσεις με την απεικονιζόμενη στο χάρτη περιοχή. Δεν μας απασχολεί τόσο ο αριθμός των συμμετεχόντων όσο η ποιότητα των εμπειριών που φέρνουν στη συζήτηση, η ενασχόληση σε διαφορετικούς τομείς και οι διαφορετικές προοπτικές. Ιδανικά, σε μια Συζήτηση Υπαίθρου με 20-30 συμμετέχοντες, θα έχουμε συμμετέχοντες που αντιστοιχούν στα εξής προφίλ:

- Επαγγελματίες αγρότες, συμβατικής ή/και βιολογικής γεωργίας, μικρής ή μεγάλης κλίμακας.
- Ερασιτέχνες καλλιεργητές που ασχολούνται με τη γη ως συνταξιούχοι ή χομπίστες.
- Γεωπόνοι που συμβουλεύουν τους αγρότες για τις καλλιεργητικές τους πρακτικές.
- Εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων δημοσίων οργανισμών που επηρεάζουν την εφαρμογή αγροτικών ή περιβαλλοντικών πολιτικών στην περιοχή.
- Εκπρόσωποι τοπικών συλλόγων/οργανώσεων, περιβαλλοντικού, πολιτιστικού ή κοινωνικού χαρακτήρα.
- Εκπαιδευτικοί που επηρεάζουν τη νοοτροπία της επόμενης γενιάς.
- Απλοί πολίτες με περιβαλλοντικές ευαισθησίες.

Εξασφάλιση τοπικών συνδιοργανωτών

Ανάλογα με το επίπεδο εξοικείωσης της ομάδας έργου με την περιοχή στόχευσης, αξιολογούμε την ανάγκη εξασφάλισης ενός ή περισσότερων τοπικών συνδιοργανωτών της δράσης. Η προσέγγιση του τοπικού Δήμου ή της τοπικής Κοινότητας αποτελεί ένα καλό πρώτο βήμα και μπορεί να προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για τη βέλτιστη δυνατή διοργάνωση της δράσης. Εξίσου χρήσιμο συνδιοργανωτή μπορεί να αποτελέσει ένας τοπικός αγροτικός συνεταιρισμός, ένας πολιτιστικός σύλλογος, μία περιβαλλοντική οργάνωση ή ομάδα, ένα εκπαιδευτικό κέντρο της περιοχής που σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Προβάλλοντας τον συνδιοργανωτή στο υλικό επικοινωνίας, μπορούμε να αναμένουμε ότι στοχευμένες προσκλήσεις θα προωθηθούν σε τοπικά δίκτυα, ενώ παράλληλα προστίθενται κύρος και αξιοπιστία στη δράση. Λαμβάνουμε υπόψη ότι στις μικρές κοινωνίες πάντα ελθοχεύει ο κίνδυνος στιγματισμού της δράσης εάν αυτή “καπελωθεί” από κάποιον αμφιλεγόμενο τοπικό παράγοντα ή φορέα. Για να περιορίσουμε τον κίνδυνο παραπληροφόρησης, φροντίζουμε το υλικό επικοινωνίας να διατίθεται έτοιμο προς διάχυση χωρίς δυνατότητα περαιτέρω επεξεργασίας και διαθέτουμε τα στοιχεία ενός υπεύθυνου επικοινωνίας από την ομάδα έργου, για οποιονδήποτε δημοσιογράφο ή πολίτη επιθυμεί να λάβει επιπλέον πληροφορίες.

Χαρτογράφηση πολυληπθιαστών πληροφοριών

Η διάχυση της πληροφορίας από στόμα σε στόμα είναι ο αποτελεσματικότερος δίαυλος επικοινωνίας και εμπλοκής των κοινοτήτων της υπαίθρου. Εντοπίζουμε ανθρώπους σε κάθε κοινότητα που μπορούν να λειτουργήσουν ως πολυληπθιαστές του μηνύματός μας, είτε λόγω έντονων κοινωνικής δράσης (π.χ. ο/η πρόεδρος κοινότητας ή συλλόγου), είτε λόγω συνάφειας με το αντικείμενο (π.χ. ένας γεωπόνος που εξυπηρετεί πολυληπθούς αγρότες), είτε λόγω γεωγραφικής θέσης (π.χ. ένα κατάστημα στο κέντρο του χωριού απ’ όπου περνάνε όλοι σε καθημερινή ή εβδομαδιαία βάση). Μιλάμε σε αυτούς τους ανθρώπους περίπου ένα μήνα πριν από τη δράση και τους διαθέτουμε εγκαίρως ό,τι υλικό χρειάζονται για τη διάχυση του μηνύματος: π.χ. αφίσες προς ανάρτηση, ένα έτοιμο facebook post για κοινοποίηση, ένα facebook event για εύκολη πρόσκληση φίλων, έντυπες προσκλήσεις για μοίρασμα από χέρι σε χέρι, ένα κατατοπιστικό sms για προώθηση κλπ.

Επιλογή ημέρας / ώρας

Πριν επιλέξουμε την ημέρα και ώρα διεξαγωγής της δράσης, αξίζει να ενημερωθούμε για τις τοπικές συνθήκες και τα προγράμματα των βασικών ομάδων στόχευσης. Σε κάποιο χωριό μπορεί να εξυπηρετεί να γίνει η Συζήτηση Υπαίθρου την Κυριακή μετά την εκκλησία αλλά πριν το μεσημεριανό φαγητό, σε κάποιο άλλο μπορεί το απόγευμα μίας καθημερινής ημέρας να είναι καταλληλότερο λόγω άλλων υποχρεώσεων και δραστηριοτήτων το Σαββατοκύριακο. Οι παράγοντες που πρέπει να λάβουμε υπόψη κατά την επιλογή της ημέρας και ώρας διεξαγωγής μίας Συζήτησης Υπαίθρου περιλαμβάνουν τα εξής:

- Τοπικές εορτές και αργίες.
- Ωράρια τοπικών επιχειρήσεων / καταστημάτων.
- Περίοδοι έντονων αγροτικών ή άλλων εργασιών (π.χ. Ελαιοσυγκομιδή, τουριστική περίοδος).
- Παράλληλες εκδηλώσεις που πιθανώς να συμπίπτουν με τη δράση μας.

Στην επικοινωνία της ώρας θα πρέπει να ορίζεται η ώρα έναρξης και λήξης της εκδήλωσης με μέση διάρκεια τις δύο ώρες π.χ. 18.00 - 20.00, έτσι ώστε να προδιατίθεται το κοινό για την ύπαρξη μιας δομημένης διαδικασίας. Εσωτερικά, υπολογίζουμε πάντα 20-30' καθυστέρηση μέχρι την έναρξη του εργαστηρίου, αναγνωρίζοντας ότι η καθυστέρηση αυτή επηρεάζει αντίστοιχα και την ώρα λήξης. Σε κάθε περίπτωση, στην επικοινωνία μας φροντίζουμε να τονίζουμε την ανάγκη συνέπειας με σχετική αναφορά π.χ: Συνιστάται η έγκαιρη προσέλευση στο χώρο για εγγραφή των συμμετεχόντων και εποικοδομητική αξιοποίηση του διαθέσιμου χρόνου συζήτησης.

Επιλογή χώρου

Ο χώρος στον οποίο διεξάγεται μία δράση μπορεί να αποτελέσει κίνητρο συμμετοχής ή να αποτρέψει ορισμένους ανθρώπους που δεν συνηθίζουν να επισκέπτονται συγκεκριμένους χώρους, π.χ. πνευματικά κέντρα ή καλλιτεχνικούς χώρους. Για τις Συζητήσεις Υπαίθρου προτείνεται η επιλογή ενός παραδοσιακού καφενείου ή ενός Κοινοτικού Καταστήματος, καθώς οι χώροι αυτοί εμπνέουν οικειότητα και αποτελούν εκ φύσεως χώρους δημοσίου διαλόγου για τα ζητήματα της κάθε περιοχής. Σε χωριά όπου υπάρχουν δύο ανταγωνιστικά καφενεία θα πρέπει να προτιμάται το Κοινοτικό Κατάστημα, ώστε να μην δίνεται η εντύπωση ενίσχυσης του διχασμού των θαμώνων κάθε καφενείου. Σε κάθε περίπτωση, ρωτάμε ντόπιους συνεργάτες για την ταυτότητα των επιμέρους διαθέσιμων χώρων και επιλέγουμε αυτόν που είναι συνδεδεμένος με εκπαιδευτικές δράσεις, σεμινάρια ή με ευχάριστες κοινωνικές συγκεντρώσεις.

Τα βασικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να πληροί ο χώρος είναι:

- Αναγνωρίσιμη ονομασία και τοποθεσία (για εύκολη αναφορά σε υλικό επικοινωνίας).
- Εύκολη πρόσβαση, σύνδεση με μέσα μαζικής μεταφοράς, διαθεσιμότητα χώρου στάθμευσης οχημάτων.
- Ενιαίος χώρος ή αίθουσα χωρίς οπτικά εμπόδια, για εύκολη παρουσίαση και ακρόαση του εργαστηρίου.
- Χωρητικότητα 30+ ατόμων με ισάριθμες καρέκλες και 6-7 τραπέζια.
- Φωτεινός και ευάερος χώρος με επαρκή τεχνητό φωτισμό μετά τη δύση του ήλιου.
- Παροχή ρεύματος για τη σύνδεση τεχνολογικού εξοπλισμού και προαιρετικά παροχή ασύρματης σύνδεσης internet.
- Δυνατότητα σερβιρίσματος καφέ/αναψυκτικών και κάποιου κέρασματος (από το ίδιο το καφενείο ή από εξωτερικό συνεργάτη).
- Διάθεση προσβάσιμης και καθαής τουαλέτας ανδρών/γυναικών.

Αξιοποίηση τοπικών ΜΜΕ

Ο παραδοσιακός τρόπος προβολής μιας δράσης μέσω σύνταξης και διάχυσης δελτίου τύπου στα τοπικά ΜΜΕ λειτουργεί σε περιοχές που διατηρούν τοπικές εφημερίδες, διαθέτουν κάποιο ηλεκτρονικό news portal ή τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς. Διεξάγουμε ενδελεχή έρευνα για τα τοπικά ΜΜΕ και συντάσσουμε μία λίστα με τα στοιχεία επικοινωνίας επιμέρους συντακτών και δημοσιογράφων που αξίζει να ενημερωθούν για τη Συζήτηση Υπαίθρου. Εάν κρίνουμε ότι ένα μέσο έχει μεγάλη απήχηση στην κοινότητα στόχευσης, μπορούμε να ζητήσουμε χορηγία επικοινωνίας, προβάλλοντας το λογότυπο του μέσου στο επικοινωνιακό μας υλικό, με αντάλλαγμα μία τακτική αναφορά και/ή τη δημοσίευση ενός εκτενέστερου αφιερώματος πριν και μετά τη δράση. Κατά την έρευνα μας λαμβάνουμε υπόψη ότι π.χ. ένα τοπικό κανάλι μπορεί να μην έχει πλέον υψηλά ποσοστά τηλεθέασης όμως μπορεί να έχει μεγάλη δυναμική διάχυσης πληροφορίας μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ή σύντομων βίντεο που μπορούν να διαχυθούν διαδικτυακά.

Δημιουργία facebook event

Αντίθετα με άλλα ψηφιακά μέσα, το facebook έχει υψηλά ποσοστά διείσδυσης στην ελληνική ύπαιθρο και σε κάθε περιοχή υπάρχουν επίσημες και ανεπίσημες ομάδες ή σελίδες που λειτουργούν ως κόμβοι ενημέρωσης και συζήτησης για τοπικά θέματα και γεγονότα. Εκτός από μία γενική αναζήτηση που μπορούμε να κάνουμε διαδικτυακά, αξίζει να ρωτήσουμε πολίτες διαφορετικών ηλικιών ποιές τοπικές σελίδες ακολουθούν και ποιες είναι οι πιο δραστήριες ομάδες της περιοχής. Δημιουργώντας ένα facebook event για τη Συζήτηση Υπαίθρου διευκολύνουμε την κοινοποίηση της δράσης από άλλες σελίδες και τη συσσώρευση ατόμων που δηλώνουν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν. Επιπλέον, μέσα από τις εφαρμογές facebook ads μπορούμε με ένα μικρό χρηματικό ποσό να δημοσιεύσουμε χορηγούμενες αναρτήσεις (sponsored posts) που αφορούν τη δράση και να στοχεύσουμε την προώθηση της εκδήλωσης σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές και δημογραφικές ομάδες. Σε συνδυασμό με κοινοποιήσεις από τα τοπικά ΜΜΕ, ειδικότερα κατά τη διάρκεια της τελευταίας εβδομάδας πριν τη δράση, αξίζει να δημοσιεύουμε ενδιαφέρουσες αναρτήσεις στο event (π.χ. φωτογραφίες από προηγούμενες δράσεις, σχετικά άρθρα) ώστε να προσελκύσουμε την προσοχή και να εξασφαλίσουμε συμμετοχή στη δράση.

Ανάρτηση αφισών σε επιλεγμένα σημεία

Η παραγωγή περιορισμένου αριθμού έγχρωμων αφισών σε μέγεθος Α3 και η ανάρτηση τους σε κεντρικά σημεία της κάθε περιοχής αποτελεί το πλέον παραδοσιακό μέσο προβολής εκδηλώσεων. Επιλέγουμε κεντρικά καφενεία, δημόσιες υπηρεσίες, αγροτικούς συνεταιρισμούς, γεωπονικά γραφεία και αναρτούμε αφίσες τουλάχιστον 10 ημέρες πριν την εκδήλωση ώστε συνδυαστικά με τις επιμέρους δράσεις επικοινωνίας να λειτουργήσουν ως υπενθύμιση. Αποφεύγουμε την αυθαίρετη αφισοκόλληση σε ακατάλληλα σημεία και φροντίζουμε μετά το πέρας της δράσης να αφαιρέσουμε τις αφίσες και να τις πάμε για ανακύκλωση.

Ταχυδρομική αποστολή προσκλήσεων

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία παρέχουν την υπηρεσία AdPost, η οποία επιτρέπει τη μαζική αποστολή προσκλήσεων στα γραμματοκιβώτια ή τις ταχυδρομικές θυρίδες μίας συγκεκριμένης περιοχής. Ειδικά σε χωριά της υπαίθρου όπου η επικοινωνία μέσω ψηφιακών μέσων μπορεί να είναι περιορισμένη, η αποστολή έντυπων προσκλήσεων αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο επικοινωνίας. Σημειώνεται ότι στις περιοχές όπου υπάρχουν ταχυδρομικές θυρίδες είναι πιθανό ο ταχυδρόμος να μην πηγαίνει καθημερινά, ενώ οι κάτοικοι είναι πιθανό να επισκέπτονται τη θυρίδα μόνο λίγες φορές το μήνα. Δεδομένου ότι συνήθως ανοίγουν τη θυρίδα για να παραλάβουν λογαριασμούς, η έκκληξη μιας καλοσχεδιασμένης πρόσκλησης σε μία πρωτότυπη εκδήλωση μπορεί να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των κατοίκων στη Συζήτηση Υπαίθρου. Ενημερωθείτε από κάποιο τοπικό κατάστημα των ΕΛΤΑ για τους τοπικούς ρυθμούς παραλαβής και διανομής του ταχυδρομείου, ώστε να προγραμματίσετε εγκαίρως την αποστολή των προσκλήσεων.

Τεχνικός εξοπλισμός

Για την προβολή βίντεο και διαφανειών της παρουσίασης θα χρειαστείτε μία οθόνη ή επιφάνεια προβολής και προτζέκτορα, συνδεδεμένο με φορητό υπολογιστή. Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και κάποια ευρεία οθόνη τηλεόρασης, που συνήθως υπάρχει σε καφενεία για την προβολή αθλητικών αγώνων. Εφόσον έχετε μεταφορτώσει το υλικό προβολής στον υπολογιστή σας, δεν είναι απαραίτητη η ασύρματη σύνδεση στο διαδίκτυο. Η διαθεσιμότητα ηχοσυστήματος δεν είναι απαραίτητη αλλιώς μία ελαφριά μουσική υπόκρουση μπορεί να δημιουργήσει ευχάριστη ατμόσφαιρα πριν και μετά το τέλος του εργαστηρίου.

- Φορητός υπολογιστής με αποθηκευμένη την Παρουσίαση Εργαστηρίου και το ενημερωτικό Video.
- Οθόνη προβολής με προτζέκτορα ή τηλεόραση συνδεδεμένη με φορητό υπολογιστή.
- Προαιρετικά: ηχοσύστημα και ασύρματη σύνδεση στο διαδίκτυο.

Διαμόρφωση χώρου

- Ένα τραπέζι εγγραφών στην είσοδο του χώρου, το οποίο αξιοποιείται και για την αξιολόγηση στο τέλος του εργαστηρίου.
- 30 καρέκλες αρχικά τοποθετημένες σε κύκλο στο κέντρο του χώρου.
- 4-5 μεγάλα τραπέζια (ελάχιστη διάσταση 1m x 0,50m), αρχικά τοποθετημένα ακτινωτά γύρω από τον κύκλο των καρεκλών.
- Ένα βοηθητικό τραπέζι όπου οι συντονιστές οργανώνουν τα αναλώσιμα υλικά του εργαστηρίου.
- Μία άδεια επιφάνεια (τοίχος ή τζάμι) σε κεντρικό σημείο για ανάρτηση των αποτελεσμάτων (ελάχιστη διάσταση 2m x 1m).
- Ένα τραπέζι - μπουφέ τοποθετημένο σε διακριτική άκρη του χώρου.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει λεπτομερείς οδηγίες για την υλοποίηση μίας Συζήτησης Υπαίθρου σε τρεις ενότητες: Εισαγωγή, Συμμετοχική Χαρτογράφηση και Συνδιαμόρφωση Προτάσεων. Σε κάθε ενότητα ο αναγνώστης θα βρει περιγραφή κάθε άσκησης βήμα-βήμα, αναφορά στις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται καθώς και χρήσιμες πηγές για περαιτέρω μελέτη και επιτυχή συντονισμό μίας Συζήτησης Υπαίθρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΟΧΟΙ

Ανάπτυξη οικειότητας μεταξύ των συντονιστών και των συμμετεχόντων και ανατροπή προσδοκιών όσων περίμεναν κάποια μονόπλευρη ομιλία.

Κατανόηση του πλαισίου διεξαγωγής της Συζήτησης Υπαίθρου και ενημέρωση για τη δομή, τη διάρκεια και τους στόχους του εργαστηρίου.

Γνωριμία μεταξύ των συμμετεχόντων, "σπάσιμο" του πάγου και ανταλλαγή προσωπικών ιστοριών σχετικά με την σχέση του καθενός με το έδαφος και τη γη.

Εισαγωγική πληροφόρηση για τη σημασία του εδάφους, συνδέοντας τις παγκόσμιες διαστάσεις των προκλήσεων με το τοπικό γίνεσθαι.

Συμβολική ανάδειξη της σύνδεσης της γης και του εδάφους με την ιστορία και τον πολιτισμό κάθε περιοχής.

Διάρκεια

Υλικά

ούδνη πρόβολης, φορητός υπολογιστής και προτζέκτορας για την πρόβολή της παρουσιάσεως και του βίντεο

Ένα μάλλινο κουβάρι χρώματος καφέ

μία κόρνα ή ένα καμπανάκι

Πηγές

Video "As μιλήσουμε για το έδαφος"
https://youtu.be/0HR1g5_rY9g

Video επίδειξης "Η γη ως μήλο"
<https://youtu.be/dohyvf9c2I8>

Παρουσίαση "Συζητήσεις Υπαίθρου"

Ενημερωτικό Video για το έδαφος
<https://youtu.be/Lq5k0JDCoUY>

ΟΔΗΓΙΕΣ

Διάταξη χώρου

Καρέκλες σε κυκλική διάταξη, ίσες στον αριθμό με το σύνολο των συμμετεχόντων. Οι συντονιστές κάθονται εντός του κύκλου, σε σημείο στο πλάι της οθόνης προβολής, προκειμένου να παρουσιάζουν με άνεση τις διαφάνειες και το βίντεο της παρουσίασης. Προτείνεται να υπάρχουν κάποιες επιπλέον καρέκλες διακριτικά στοιβαγμένες σε μία γωνιά, σε περίπτωση που χρειαστεί οι εθελοντές να προσθέσουν καρέκλα στον κύκλο για κάποιον που θα φτάσει μετά την εκκίνηση του εργαστηρίου.

Μέρος Α': Καλωσόρισμα (5 λεπτά)

- 1** Καλωσορίζουμε τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο, εξηγούμε το πλαίσιο της διοργάνωσης, τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος.
- 2** Συστήνουμε τους συντονιστές και τους εθελοντές της διοργάνωσης ώστε όλοι να γνωρίζουν σε ποιον να απευθυνθούν σε περίπτωση απορίας ή οποιασδήποτε άλλης ανάγκης. Ανάλογα με το χώρο διεξαγωγής του εργαστηρίου μπορεί να γίνει αναφορά στη διάθεση ροφημάτων, την τοποθεσία της τουαλέτας κλπ.
- 3** Εξηγούμε περιληπτικά τη δομή του εργαστηρίου:
θα ξεκινήσουμε από έναν Κύκλο γνωριμίας. Στη συνέχεια θα καθίσουμε στα τραπέζια εργασίας για μία άσκηση συμμετοχικής χαρτογράφησης σε ομάδες. Στο τέλος θα ολοκληρώσουμε τη διαδικασία με συνδιαμόρφωση και προτεραιοποίηση προτάσεων.
- 4** Τονίζουμε τη σημασία τήρησης των οδηγιών και των χρόνων της κάθε ενότητας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη δυνατή εξαγωγή συμπερασμάτων εντός δύο ωρών. Προτείνουμε μία "σιωπηλή συμφωνία" για να επανερχόμαστε στην τάξη όταν ανεβαίνουν οι τόνοι: Μόλις οι συντονιστές σηκώνουν το δεξί χέρι ψηλά, οι συμμετέχοντες θα κάνουν αμέσως το ίδιο και θα σιωπούν. Σε περίπτωση που η τακτική αυτή δε λειτουργεί, μπορούμε να κάνουμε χρήση μιας κόρνας, η οποία θα σηματοδοτεί τη λήξη του χρόνου και θα καλεί τους συμμετέχοντες να συγκεντρωθούν στη λήψη οδηγιών από τους συντονιστές.

Μέρος Β': Προβολή βίντεο (10 λεπτά)

- 1 Προβάλλουμε το βίντεο "[As μιλήσουμε για το έδαφος](#)", ιδανικά με ταυτόχρονη απόδοση στα ελληνικά από τον συντονιστή, σε περίπτωση που δεν είναι ευανάγνωστοι οι υπότιτλοι.
- 2 Ζητούμε από τους συμμετέχοντες να μοιραστούν απορίες ή σχόλια σχετικά με το βίντεο.

Τί σας έκανε εντύπωση στο βίντεο; Υπάρχει κάποια απορία;

Είδετε κάτι που συνδέεται με την προσωπική σας εμπειρία ή τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τόπος σας;

- 3 Συνδέουμε τις παγκόσμιες προκλήσεις που αναφέρονται στο βίντεο με τοπικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση της γης, την υγεία των εδαφών και την κλιματική αλλαγή.

Μέρος Γ': Κύκλος γνωριμίας (15 λεπτά)

- 1 Ξεκινούμε τον Κύκλο Γνωριμίας, προβάλλοντας στην οθόνη τις προτάσεις που καλούνται να συμπληρώσουν σε ένα λεπτό οι συμμετέχοντες, προκειμένου να συστηθούν:

Ονομάζομαι _____

Ασχολούμαι με _____

Η προστασία του εδάφους με αφορά γιατί _____

Ο συντονιστής ξεκινά συστήνοντας τον εαυτό του, δίνοντας το παράδειγμα, και στη συνέχεια πετάει το κουβάρι με το μαλλί σε κάποιον που κάθεται στην απέναντι πλευρά του Κύκλου, κρατώντας όμως τη μία άκρη στο χέρι του. Ένας-ένας οι συμμετέχοντες παρουσιάζονται, ο καθένας με τη σειρά του, πετώντας το μάλλινο κουβάρι στον επόμενο. Καθώς το καφέ μαλλί περνά από τον έναν στον άλλο, σχηματίζεται ένα καφέ πλέγμα στη μέση του Κύκλου.

- 2 Μόλις ολοκληρωθούν οι παρουσιάσεις, ζητάμε από τους συμμετέχοντες να τραβήξουν την άκρη για να νιώσουν τη σύνδεση μεταξύ μας. Συγκρίνουμε το πλέγμα αυτό με τον τρόπο που συνδέει το έδαφος τις ζωές μας, και αναφέρουμε ότι το έδαφος ως κοινό αγαθό απαιτεί να καλλιεργήσουμε τη συνεργασία, συνδέοντας διαφορετικές κοινότητες, αντιλήψεις και πρακτικές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: ΚΥΚΛΟΣ

Ο Κύκλος είναι μια αρχαία μορφή συνάθροισης που εφαρμόζεται εδώ και χιλιετίες, κατά τη διάρκεια της οποίας οι άνθρωποι συγκεντρώνονται, με σκοπό τη διεξαγωγή συζητήσεων σε βάθος. Η μέθοδος απαιτεί την τοποθέτηση των συμμετεχόντων σε κύκλο και την επιλογή ενός αντικειμένου που θα λειτουργεί ως "κηρύκειο" και θα περνάει από τον ένα συμμετέχοντα στον άλλον καθώς τους δίνεται ο λόγος. Η συζήτηση σε Κύκλο μπορεί να είναι ιδιαίτερα βοηθητική ως μέσο για να γνωρίσουμε ο ένας τον άλλο, να συλλογιστούμε βαθύτερα ή για να επιτύχουμε τη συναίνεση.

Ο κύκλος μπορεί να παράσχει ένα πολύ δυναμικό εργαλείο, αν θέλουμε να ακουστούν όλα τα μέλη μιας ομάδας, ακόμη και τα πιο ήσυχια, αφού η μέθοδος ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να εκφραστούν και να ακούσουν με προσοχή ο ένας τον άλλο. Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, εντός του οποίου μπορούν να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές συζητήσεις. Ο Κύκλος μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή μιας συνάντησης, προκειμένου οι συμμετέχοντες να εκ τις προθέσεις τους (check-in), καθώς και στο τέλος της (check-out), προκειμένου να μοιραστούν εντυπώσεις και συμπεράσματα.

Μέρος Δ: Επίδειξη “η Γη ως μήλο” [5’]

Στο σημείο αυτό γίνεται μία ζωντανή παρουσίαση βασισμένη στο παρακάτω βίντεο:
<https://youtu.be/dohyyf9c2l8>

Ενώ η ομάδα παραμένει σε κύκλο, συνδεδεμένη με το μαλλί, με τη βοήθεια ενός μήλου που τεμαχίζεται, δείχνουμε πόσο λίγο ποσοστό της γης αντιστοιχεί στο γόνιμο/καλλιεργήσιμο έδαφος από το οποίο εξαρτώνται η τροφή μας, τα ρούχα μας, τα δομικά υλικά των σπιτιών μας, εντέλει ο ανθρώπινος πολιτισμός μας.

*Φανταστείτε ότι αυτό το μήλο είναι η Γη...
Από αυτή, as αφαιρέσουμε τα τρία τέταρτα,
που αντιστοιχούν στους ωκεανούς, τα ποτάμια και τις λίμνες...
Από τη διαθέσιμη γη, αφαιρούμε το ένα τρίτο,
που αντιστοιχεί στην έρημο - γη την οποία δε μπορούμε να καλλιεργήσουμε...
Και από το υπόλοιπο, αφαιρούμε άλλο μισό,
που αντιστοιχεί στις πόλεις -εκτάσεις εδάφους
που έχουμε καλύψει με τσιμέντο ή άσφαλτο.
Αυτό εδώ το κομμάτι γης, έχουμε στη διάθεσή μας
για να καλλιεργήσουμε την τροφή μας.
Και από αυτό το κομμάτι,
είναι μόλις λίγα εκατοστά εδάφους,
από τα οποία εξαρτάται η επιβίωσή μας.
Ήρθε η ώρα να προστατεύσουμε αυτόν τον πολύτιμο φυσικό πόρο.
Και να καλλιεργήσουμε το ΚΟΙΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ.*

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Αφήνοντας το πλέγμα στο πάτωμα, σκωνώμαστε και ζητούμε από τους συμμετέχοντες να μεταφέρουν τις καρέκλες τους, ώστε να καθίσουν σε ομάδες των 4-6 ανά τραπέζι. Προτρέπουμε τους συμμετέχοντες να μην καθίσουν με γνωστούς τους αλλά να αξιοποιήσουν την ευκαιρία να γνωρίσουν καινούργιους ανθρώπους και να γνωρίσουν νέες ιδέες. Κάθε τραπέζι έχει ως “τραπεζομάντηλο” έναν Καμβά Χαρτογράφησης στον οποίο είναι τυπωμένος ο δορυφορικός χάρτης της περιοχής σε κλίμακα ικανή να φιλοξενήσει τις παρατηρήσεις και σημειώσεις των συμμετεχόντων, καθώς και υπομνήματα προς συμπλήρωση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Η Συμμετοχική Χαρτογράφηση (Participatory/Community-based Mapping) αποτελεί μια άσκηση χαρτογραφίας κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέλη μιας κοινότητας συζητούν, καταγράφουν και μοιράζονται γνώση και πληροφορίες σχετικά με μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Αξιοποιώντας τη συλλογική νοημοσύνη και την εμπειρική γνώση της κοινότητας, οι χάρτες που παράγονται σε μία άσκηση Συμμετοχικής Χαρτογράφησης αποτυπώνουν γεωφυσικά χαρακτηριστικά, ποιοτικά δεδομένα και λειτουργικά ζητήματα της περιοχής, καθώς και τις αντιλήψεις των κατοίκων για συγκεκριμένα τοπικά ζητήματα.

Η δημιουργία συμμετοχικών χαρτών μπορεί να γίνει σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή, αλλά και σε φυσικό χώρο χρησιμοποιώντας υλικά όπως φωτογραφίες, χάρτες, πηλός, κολλάζ, βίντεο, ηχογραφήσεις κλπ. Καθοδηγώντας κάθε ομάδα στη δημιουργία και δημοσίευση ενός αυθεντικά μοναδικού χάρτη, η μέθοδος παρέχει τη δυνατότητα οπτικής αποτύπωσης των αναγκών, των προβληματισμών, των ιδεών και των προτάσεων μιας συλλογικότητας, με δημιουργικό και εύληπτο τρόπο.

ΣΤΟΧΟΙ

Εξοικίωση με την γεωμορφία του τόπου μέσα από τη δορυφορική αποτύπωση της περιοχής.

Κατανόηση των επιμέρους χρήσεων γης σε κάθε περιοχή στόχευσης.

Προσωπική σύνδεση με το έδαφος που καλλιεργεί ο κάθε συμμετέχων.

Ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την ποιότητα του εδάφους και τα φυσικά φαινόμενα που παρατηρεί ο κάθε συμμετέχων.

Ενημέρωση για τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα εδάφη και εντοπισμός των προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο.

Ανάλυση των αιτιών που προκαλούν υποβάθμιση του εδάφους.

Πηγές

Υπόδειγμα Καμβά Χαρτογράφησης

Πλάνο Συζήτησης Υπαίθρου στο Video
"Κοινό Έδαφος για την Αειφορία"
<https://youtu.be/3a9Tg8Izkdg>

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

ΥΛΙΚΑ

Σε κάθε τραπέζι, τοποθετούν
με τα εγχειρίδια αναλυτικά υλικά:

Ένα καμβά χαρτογράφησης

Ένα βαζάκι με μαρκαδόρους
και έγχρωμο

Ένα βελανιδιόφυτο ΕΤΙΚΕΤΕΣ
με αριθμηση 1-5

Ένα βελανιδιόφυτο βελανιδιό
ΔΕΙΚΤΕΣ 6-5 χρώματα
(στο εγχειρίδιο "βελανιδιό")

Ένα βελανιδιόφυτο
(πολλοπλάκιο αλλά 6-5 χρώματα
ανά συμμετέχοντα)

Στρογγυλά αυτοκόλλητα
(6-5 κόκκινο και πράσινο χρώματα)

Μία συλλογή από Ενημερωτικές
Κάρτες Κοινό Έδαφος

Αναλυτικότερη γίνεται υλικών στη
βελ. 55

ΟΔΗΓΙΕΣ

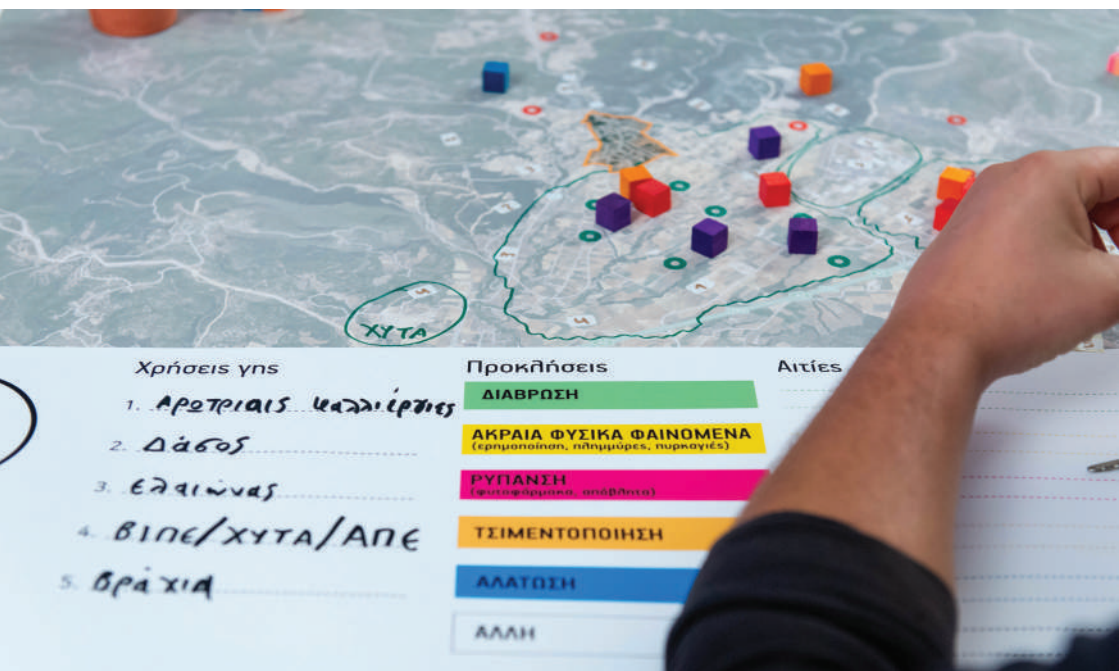
Μέρος 1ο: Ορισμός χρήσεων γης (10 λεπτά)

- 1 Ζητούμε από τους συμμετέχοντες να παρατηρήσουν το δορυφορικό χάρτη του τόπου τους και να συζητήσουν σε ομάδες για τις χρήσεις γης στη συγκεκριμένη περιοχή.

*Αυτό είναι το κοινό μας έδαφος. Ο τόπος μας. Από τί αποτελείται;
Ποιες είναι οι 5 βασικότερες χρήσεις γης στην περιοχή μας;*

- 2 Σε ολομέλεια, συζητούμε ποιο πρέπει να είναι το υπόμνημα που αφορά τις χρήσεις γης, καταλήγοντας σε συμφωνία για τις πέντε βασικότερες χρήσεις γης. Αντιστοιχούμε κάθε χρήση γης σε έναν αριθμό (1-5) και ζητάμε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν το υπόμνημα πάνω στον καμβά και στη συνέχεια να επισημάνουν τις επιμέρους χρήσεις γης πάνω στο χάρτη, χρησιμοποιώντας τις αριθμημένες ετικέτες:

Χρησιμοποιώντας τις αριθμημένες ετικέτες, κολλήστε τους 5 αριθμούς στα σημεία που αντιστοιχούν στις συγκεκριμένες χρήσεις γης. Μπορείτε να ζωγραφίσετε το περίγραμμα με μαρκαδόρο γύρω από κάθε χρήση γης, τοποθετώντας την ετικέτα στο κέντρο. Μπορείτε, επίσης, να σημειώσετε πιο έντονα πάνω στον χάρτη συγκεκριμένα στοιχεία του τοπίου, για παράδειγμα ποτάμια, υδάτινα σώματα, συγκεκριμένες υποδομές, κλη

Μέρος 2ο: Εντοπισμός ιδιοκτησιών (3 λεπτά)

- 1 Χρησιμοποιούμε τα πολύχρωμα πιόνια για να τοποθετήσουμε κάθε συμμετέχοντα πάνω στο αγροτεμάχιο όπου δραστηριοποιείται: μπορεί να είναι το χωράφι που καλλιεργεί, το μπουστάνι του, μία έκταση που του ανήκει αλλά παραμένει ακαθλιέργητη κλπ. Κάθε συμμετέχων/ουσα επιλέγει ένα χρώμα πιονιών και τοποθετεί όσα πιόνια θέλει πάνω στο χάρτη..

Κάθε άτομο διαλέγει πιόνια του ίδιου χρώματος και τοποθετεί ένα πιόνι στο χωράφι που καλλιεργεί. Εάν καλλιεργείτε ή σας ανήκουν περισσότερα κομμάτια γης, τοποθετήστε περισσότερα πιόνια του ίδιου χρώματος στα αντίστοιχα σημεία του χάρτη.

Μέρος 3ο: Αξιολόγηση εδαφών (5 λεπτά)

- 1 Προτρέπουμε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν σε ομάδα τους παράγοντες που χαρακτηρίζουν την ποιότητα του εδάφους στα σημεία που γνωρίζουν από προσωπική εμπειρία, περιγράφοντας και αξιολογώντας τα εδάφη, συγκρίνοντας ανάμεσα σε διαφορετικές περιοχές, καλλιεργείες, καιρικές συνθήκες, εποχές κλπ..

*Πάρτε 5' για να περιγράψετε την ποιότητα του εδάφους στο χωράφι σας.
Σε ποιές περιοχές πιστεύετε ότι τα εδάφη είναι καλύτερα;
Πού αντιμετωπίζετε προβλήματα;*

- 3** Ζητούμε από τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν κόκκινα και πράσινα αυτοκόλλητα, εντοπίζοντας στον χάρτη τις περιοχές με την καλύτερη και τη χαμηλότερη ποιότητα εδάφους.

Τοποθετήστε ένα πράσινο αυτοκόλλητο στο σημείο που θεωρείτε ότι το έδαφος είναι καλό, γόνιμο και υγιές. Τοποθετήστε το κόκκινο αυτοκόλλητο στο πιο προβληματικό σημείο. Τί κριτήρια χρησιμοποιήσατε για να τα αξιολογήσετε;

- 4** Σε ολομέλεια, μοιραζόμαστε αντιλήψεις σχετικά με την ποιότητα των εδαφών σε διαφορετικά σημεία του χάρτη. Παρατηρούμε και επισημαίνουμε ομοιότητες και διαφορές σχετικά με τα συμπεράσματα σε κάθε τραπέζι.

Μέρος 4ο: Ανάλυση προκλήσεων (5λεπτά)

- 1** Τοποθετούμε μία συλλογή με οχτώ ενημερωτικές κάρτες σε κάθε τραπέζι, με την πλευρά της φωτογραφίας προς τα πάνω.

*Παρατηρείτε τις εικόνες στις κάρτες. Σας θυμίζουν κάτι;
Σε τί φαινόμενα και προβλήματα αναφέρονται;*

- 2** Προτρέπουμε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν τί φαινόμενα αποτυπώνουν οι φωτογραφίες και να διαβάσουν σε ομάδα τις πληροφορίες που αναγράφονται στο πίσω μέρος κάθε κάρτας.

Αναποδογυρίστε τις κάρτες και πάρτε 5 λεπτά να τις διαβάσετε μία-μία στην ομάδα σας. Ποιες από αυτές τις προκλήσεις απειλούν την υγεία του εδάφους στην περιοχή σας;

ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ της αχρήστευσης

Η αχρήστευση είναι διαδικασία κατά την οποία ο έδαφος χάνει την ικανότητά του να υποστηρίξει τη ζωή. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως η αβιοτική αχρήστευση (π.χ. λόγω φυσικών φαινομένων) ή η βιοτική αχρήστευση (π.χ. λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων).

Η αβιοτική αχρήστευση μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως η αβιοτική αχρήστευση (π.χ. λόγω φυσικών φαινομένων) ή η βιοτική αχρήστευση (π.χ. λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων).

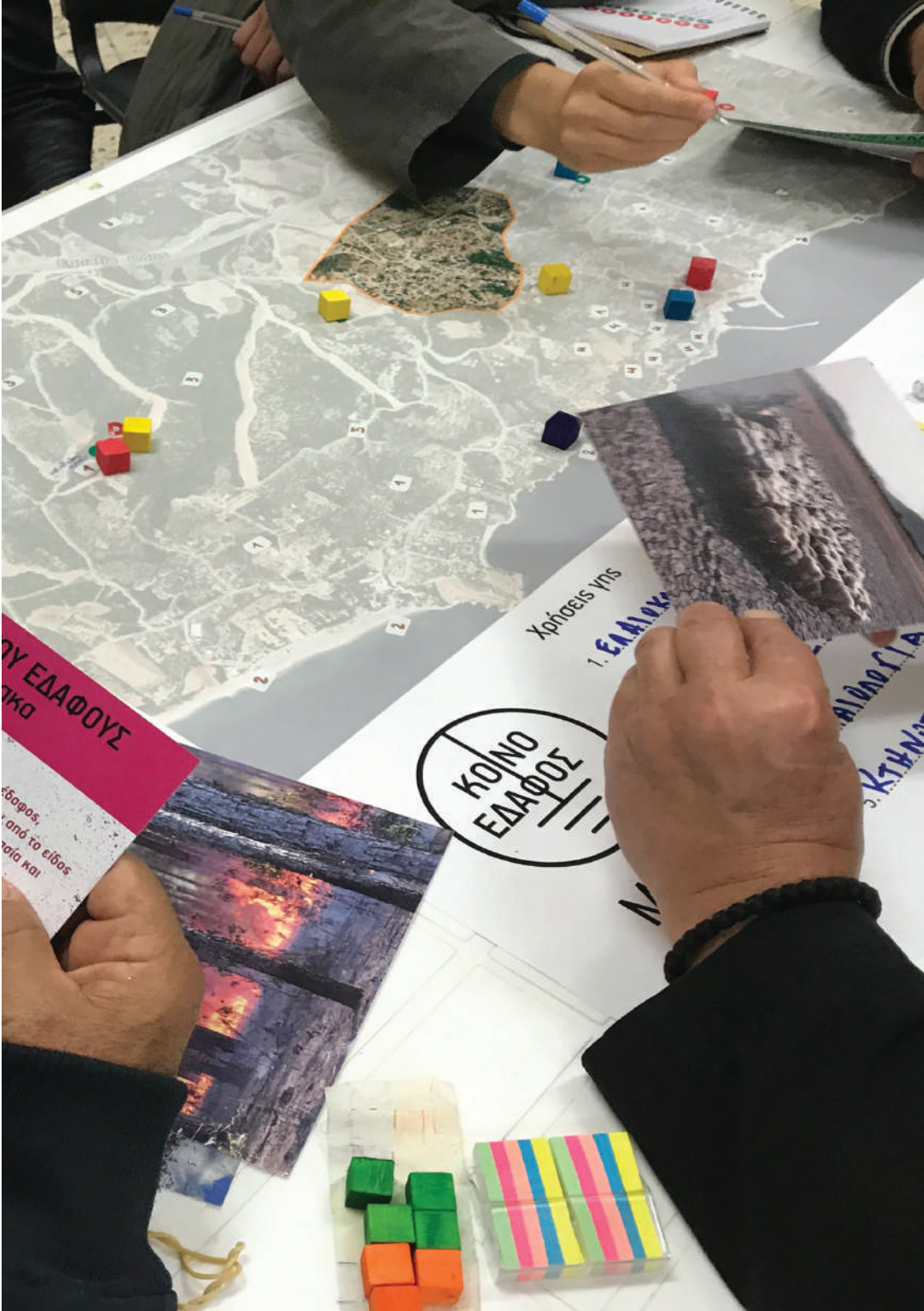
ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ από φυτοφάρμακα

Μόλις τα φυτοφάρμακα εισέλθουν στο έδαφος, διασπώνται με ρητούς που εστιάζονται στο το έδαφος, οργάνωσι την παραγωγή του σε υγιή κατάσταση.

Μόλις τα φυτοφάρμακα εισέλθουν στο έδαφος, διασπώνται με ρητούς που εστιάζονται στο το έδαφος, οργάνωσι την παραγωγή του σε υγιή κατάσταση.

Μόλις τα φυτοφάρμακα εισέλθουν στο έδαφος, διασπώνται με ρητούς που εστιάζονται στο το έδαφος, οργάνωσι την παραγωγή του σε υγιή κατάσταση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΔΑΦΟΥΣ
και το είδος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΔΑΦΟΥΣ
και το είδος

ΚΟΙΝΟ
ΕΔΑΦΟΣ

Χρήσεις γης
1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΔΑΦΟΥΣ
και το είδος

Μέρος 5ο: Εντοπισμός προβλημάτων (10 λεπτά)

- 1 Μοιράζουμε ένα σετ από πολύχρωμα αυτοκόλλητα βελιάκια σε κάθε τραπέζι, επισημαίνοντας ότι τα χρώματα τους αντιστοιχούν στα χρώματα των ενημερωτικών καρτών.

Πού εντοπίζουμε αυτά τα προβλήματα στην περιοχή μας; Τόσο στο υπόμνημα του χάρτη όσο και στις κάρτες, κάθε πρόκληση αντιστοιχεί σε ένα χρώμα. Χρησιμοποιήστε τα αυτοκόλλητα βελιάκια για να επισημάνετε στο χάρτη που έχετε παρατηρήσει τα επιμέρους προβλήματα. Μπορείτε να γράψετε έναν επεξηγηματικό τίτλο πάνω στο βελιάκι.

- 2 Οι ομάδες τοποθετούν αυτοκόλλητα βελιάκια όπου έχουν εντοπίσει προβλήματα, αντιστοιχίζοντας τις προκλήσεις των ενημερωτικών καρτών με συγκεκριμένες τοποθεσίες πάνω στο χάρτη.

Μέρος 6ο: Ανάλυση αιτιών (15 λεπτά)

- 1 Επισημαίνουμε το τελευταίο πεδίο που απαιτεί συμπλήρωση στο κάτω-δεξιά μέρος του καμβά και ζητούμε από τους συμμετέχοντες να καταγράψουν τις αιτίες που προκαλούν τα επιμέρους προβλήματα.

Παραδείγματα αιτιολόγησης:

Παρατηρείται αυξημένη διάβρωση του εδάφους σε περιοχές πλησίον των αντιπυρικών ζωνών, ή εγκαταλελειμμένων λατομείων.

Παρατηρείται ρύπανση από συσκευασίες φυτοφαρμάκων δίπλα σε δεξαμενές ή γεωτρήσεις, λόγω έλλειψης συστήματος διαχείρισης και ανακύκλωσης των κενών σκευασμάτων φυτοπροστασίας.

- 2 Σε ολομέλεια μοιραζόμαστε τις παρατηρήσεις μας, είτε ανά θεματική είτε ανά ομάδα.

Ποια ομάδα θέλει να μας πει τις αιτίες της διάβρωσης;

Έχει κάποια άλλη ομάδα κάτι να συμπληρώσει;"

(επαναλαμβάνουμε μέχρι να καθυφθούν όλες οι θεματικές/ομάδες)

- 3 Ελέγχουμε ότι σε κάθε ομάδα έχει συμπληρωθεί πλήρως το υπόμνημα του Καμβά Χαρτογράφησης και έχουν τοποθετηθεί τα επιμέρους πιόνια και αυτοκόλλητα με ξεκάθαρο τρόπο για φωτογραφική αποτύπωση.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes in green ink on a white background.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

Handwritten notes on a pink sticky note, mostly illegible due to blurring.

ΣΥΝΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

ΣΤΟΧΟΙ

Καταγραφή ιδεών σχετικά με δράσεις για την προστασία του εδάφους σε ατομικό, κοινοτικό και πολιτειακό επίπεδο.

Προτεραιοποίηση σημαντικότερων προτάσεων για την προστασία και αναγέννηση των εδαφών.

Δημιουργία κλίματος συναίνεσης και ανάληψης δράσης.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

ΥΛΙΚΑ

Ένα πακέτο Post-its διαφόρων χρωμάτων ανά ομάδα.

Χαρτί του μέτρου λευκό (0,50m x 2m), κολλημένο σε εμφανές σημείο στον τοίχο και χωρισμένο σε τρεις κάθετες στήλες με τους τίτλους:
ΑΤΟΜΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ένα πακέτο στρογγυλά μητρε αντοκλήτητα (υπολογίζουμε τρία για κάθε συμμετέχοντα)

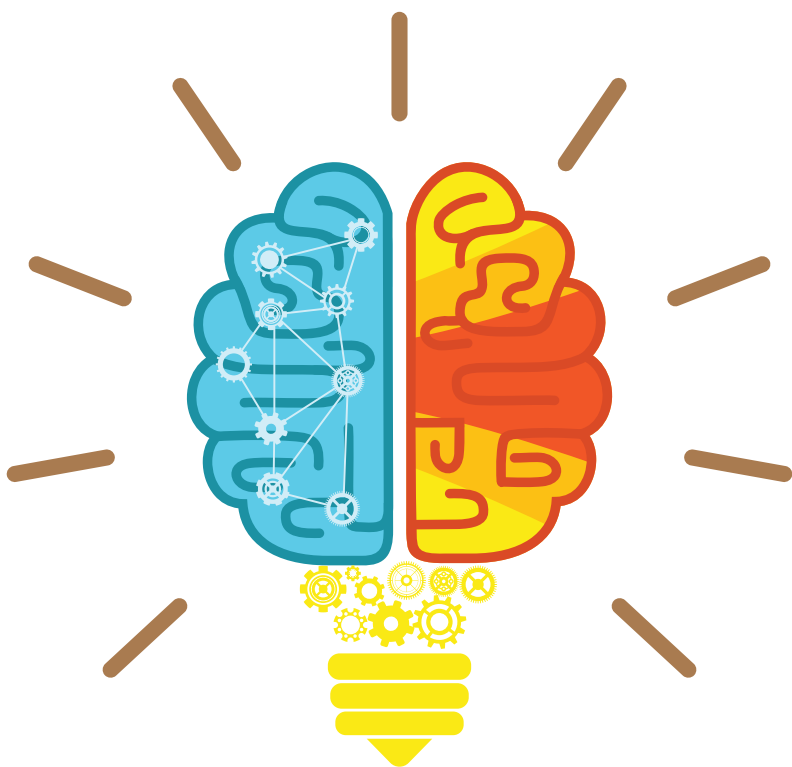
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ (Brainstorming)

Μας δίνει τη δυνατότητα να αναπτύξουμε τη δημιουργικότητά μας και να καταγράψουμε σε μικρό χρονικό διάστημα πλήθος διαφορετικών ιδεών, που συμβάλλουν στην επίλυση του ζητήματος για το οποίο συζητάμε. Στον καταιγισμό ιδεών δίνουμε περιορισμένο χρόνο στην ομάδα, ώστε να διατυπώσει ιδέες, προτάσεις και λύσεις σχετικά με το υπό συζήτηση ζήτημα. Αυτές καταγράφονται στο σύνολό τους, όπως εκφράζονται από τους συμμετέχοντες. Εναλλακτικά, μπορούμε να δώσουμε χρόνο στους συμμετέχοντες να σκεφτούν ο καθένας μόνος του και εν συνεχεία, αφού καταγράψουν τις ιδέες τους, να τις μοιραστούν με την υπόλοιπη ομάδα. Σε μία διαδικασία brainstorming:

Όλες οι ιδέες είναι αποδεκτές και καταγράφονται.

Δε σταματάμε για να αναλύσουμε την κάθε ιδέα.

Δεν κρίνουμε τις ιδέες που ακούγονται στην ομάδα.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Μέρος Α': Καταγραφή ιδεών (10 λεπτά)

- 1** Σε ομάδες, διεξάγουμε έναν δεκάλεπτο Καταιγισμό Ιδεών (Brainstorming) προτείνοντας καλές πρακτικές, ιδέες και λύσεις για την προστασία και αναγέννηση των εδαφών. Εξηγούμε ότι αυτές μπορούν να αφορούν συνήθειες και καλές πρακτικές σε ατομικό επίπεδο, δράσεις σε επίπεδο κοινότητας ή μέτρα/πολιτικές που πρέπει να ληφθούν σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.
- 2** Προτρέπουμε τους συμμετέχοντες να καταγράψουν τις ιδέες τους, καταγράφοντας ΜΙΑ ιδέα ανά Post-it με ευανάγνωστα γράμματα χρησιμοποιώντας μαρκαδόρο. Όλες οι ιδέες είναι θεμιτές και αξίζουν να καταγραφούν, ακόμα κι αν φαντάζουν αυτονόητες, ανέφικτες ή πολύπλοκες.
- 3** Σε ολομέλεια, ζητάμε από έναν εθελοντή να μοιραστεί μία ιδέα, λύση ή πρόταση που κατέγραψε η ομάδα του. Τοποθετούμε το Post-it του στον πίνακα στη στήλη "άτομο", "κοινότητα" ή "πολιτεία", ανάλογα με το επίπεδο δράσης που αφορά κάθε ιδέα. Εάν δεν είμαστε σίγουροι πού ανήκει κάποια ιδέα, αφήνουμε τον ίδιο το συμμετέχοντα να αποφασίσει.

*Υπάρχει κάποια άλλη ομάδα που σκέφτηκε κάτι ανάλογο ή παρεμφερές;
Εάν ναι, μοιραστείτε την ιδέα σας και θα κολλήσουμε το δικό σας Post-it
δίπλα στο προηγούμενο. Εάν όχι, ποιος θέλει να μοιραστεί άλλη ιδέα;*

- 4** Οι συμμετέχοντες ζητούν το λόγο σηκώνοντας το χέρι και οι προτάσεις των ομάδων παρουσιάζονται στην ολομέλεια με θεματική σειρά.
- 5** Ο συντονιστής τοποθετεί τα επιμέρους Post-its στον πίνακα, ομαδοποιώντας τις συναφείς ιδέες και οργανώνοντας τις προτάσεις σε τρία επίπεδα (άτομο - κοινότητα - πολιτεία).
- 6** Συνεχίζουμε να αναρτούμε και να ομαδοποιούμε συναφείς ιδέες, μέχρι να εξαντληθούν τα συμπληρωμένα Post-its από όλα τα τραπέζια.
- 7** Παρουσιάζουμε συνοπτικά τις ιδέες που έχουν αναρτηθεί, παρατηρώντας συσχετισμούς και κοινές ανάγκες. Δίνουμε το περιθώριο ερωτήσεων αν είναι απαραίτητη κάποια διευκρίνιση, εξασφαλίζοντας ότι οι αναρτημένες ιδέες είναι κατανητές σε όλους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΤΑΣΗΣ

Ενώ οι συνηθισμένες διαδικασίες ψηφοφορίας τείνουν να θέτουν πολιτικά διλήμματα και οδηγούν τους συμμετέχοντες να ψηφίσουν υπέρ μίας επιλογής ανάμεσα σε περιορισμένο αριθμό προτάσεων, η ψηφοφορία τάσης δίνει πολλαπλές ψήφους (συνήθως 2-5) σε κάθε συμμετέχοντα και προσφέρει τη δυνατότητα ψήφησης πολλαπλών προτάσεων. Καθώς οι συμμετέχοντες τοποθετούν συγχρόνως τις 3 ψήφους τους στον πίνακα αποτελεσμάτων, αφενός δεν εκτίθενται σε ολομέλεια για τις επιλογές τους, αφετέρου έχουν την ελευθερία να τοποθετήσουν τις ψήφους τους σε μία ή περισσότερες από τις προτεινόμενες επιλογές. Με τον τρόπο αυτό καταγράφεται μία τάση ως προς τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων, με τις άμεσες προτεραιότητες να λαμβάνουν τις περισσότερες ψήφους και τα λιγότερο σημαντικά θέματα να μένουν χωρίς ψήφους. Η μέθοδος αυτή ενδείκνυται όταν μία συλλογικότητα πρέπει να επιλέξει ανάμεσα σε πολλαπλές επιλογές ή όταν επιθυμεί να προτεραιοποιήσει ορισμένες θεματικές για περαιτέρω συζήτηση / ανάλυση.

Μέρος Β': Ψηφοφορία (10 λεπτά)

- 1** Μοιράζουμε τρία μπλε στρογγυλά αυτοκόλλητα σε κάθε συμμετέχοντα και ενημερώνουμε ότι κάθε αυτοκόλλητο αντιστοιχεί σε μία ψήφο.
- 2** Ενημερώνουμε ότι θα προχωρήσουμε σε μία ψηφοφορία τάσης, δηλαδή ο καθένας έχει την ελευθερία να μοιράσει τις τρεις ψήφους του σε τρεις διαφορετικές ιδέες, σε δύο ή σε μία την οποία θεωρεί άκρως σημαντική.

Εάν είχαμε ένα μαγικό λυχνάρι και μπορούσαμε από αύριο να υλοποιήσουμε τρεις από αυτές τις ιδέες για την προστασία και αναγέννηση των εδαφών, ποια θα διαλέγατε; Ποια θεωρείτε ως την πιο σημαντική ή επείγουσα παρέμβαση/αλληλαγή που απαιτείται;

Έχετε τρεις ψήφους ο καθένας, τις οποίες μπορείτε να αξιοποιήσετε επιλέγοντας είτε μία είτε περισσότερες προτάσεις, προκειμένου να καταγράψουμε μια τάση προτεραιοτήτων.

- 3** Προσκαλούμε τους συμμετέχοντες να σηκωθούν και ένας-ένας να τοποθετήσουν τις ψήφους τους στον πίνακα, πάνω ή γύρω από τα Post-its που αντιστοιχούν στην πρόταση ή τις προτάσεις που θεωρούν σημαντικότερες.
- 4** Οι συμμετέχοντες σηκώνονται για να ψηφίσουν στον τοίχο και επιστρέφουν στις θέσεις τους.
- 5** Παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας, τονίζοντας τις βασικότερες προτάσεις που καταγράφηκαν σε κάθε κατηγορία.

Μέρος Γ': Σύνοψη (10 λεπτά)

- 1** Ενημερώνουμε για τη διαδικασία σύνθεσης, δημοσίευσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης Συζήτησης Υπαίθρου, αλλά και του συνόλου τους. Τονίζουμε τη σημασία να αφήσουμε τους χάρτες, τα πιόνια και τα αυτοκόλλητα στην ακριβή τους θέση, προκειμένου να αποτυπωθούν φωτογραφικά από τους συντονιστές.
- 2** Καλούμε τους συμμετέχοντες ξανά σε κύκλο στο κέντρο της αίθουσας, αυτή τη φορά όρθιοι.
- 3** Ευχαριστούμε τους συμμετέχοντες, τους συνδιοργανωτές και τους υποστηρικτές της δράσης και υπενθυμίζουμε τη σημασία της καταγραφής των στοιχείων επικοινωνίας των συμμετεχόντων στην είσοδο, προκειμένου να λάβουν τα αποτελέσματα του εργαστηρίου.
- 4** Ενημερώνουμε για τη διαδικασία αξιολόγησης του εργαστηρίου και δείχνουμε το σημείο όπου βρίσκονται τα ερωτηματολόγια προς συμπλήρωση κατά την έξοδο των συμμετεχόντων από το χώρο.
- 5** Χρησιμοποιώντας ξανά το κουβάρι (αυτή τη φορά δεμένο σε μορφή μπάλλας), ξεκινάμε έναν κύκλο εντυπώσεων, ζητώντας από τους συμμετέχοντες να μοιραστούν ΜΙΑ λέξη που εκφράζει το πώς νιώθουν, τί παίρνουν μαζί τους, πώς βίωσαν τη Συζήτηση Υπαίθρου.
- 6** Με το που ολοκληρωθεί ο "Κύκλος των λέξεων", κλείνουμε το εργαστήριο με ένα μεγάλο "ευχαριστώ" και ένα χειροκρότημα.

Κατά την έξοδο τους, οι συμμετέχοντες συμπληρώνουν και παραδίδουν τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης στους συντονιστές. Στο χώρο διατίθεται κέρασμα για όσους θέλουν να συνεχίσουν άτυπα τη συζήτηση.

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ & ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει προτάσεις για τη συλλογή, επεξεργασία και διάχυση των αποτελεσμάτων μίας Συζήτησης Υπαίθρου προκειμένου οι απόψεις που εκφράστηκαν, τα προβλήματα που εντοπίστηκαν και οι προτάσεις που συνδιαμορφώθηκαν να μπορούν να επικοινωνηθούν στην ευρύτερη κοινότητα αλλιά και σε φορείς χάραξης πολιτικής.

Σε κάθε καλλιέργεια, αφού φυτέψουμε τους σπόρους συλλέγουμε τους καρπούς της εργασίας μας. Έτσι και στις Συζητήσεις Υπαίθρου, φροντίζουμε να συλλέξουμε τους καρπούς της συλλογικής μας εργασίας. Συνηθίζουμε να λέμε ότι δεν οργανώνουμε συζητήσεις, αλλά συγκομιδές (harvesting), άρα καμία Συζήτηση Υπαίθρου δεν έχει νόημα εάν δεν υπάρχει μία σαφής μέθοδος συλλογής και διάχυσης της γνώσης που παράγεται συνεργατικά.

Ο σκοπός της συγκομιδής είναι να υποστηρίξει την ατομική και συλλογική κατανόηση του ζητήματος που πραγματεύεται η Συζήτηση Υπαίθρου, προβάλλοντας τα συμπεράσματα αυτά στην ευρύτερη κοινότητα και τους εμπλεκόμενους φορείς. Προκειμένου τα αποτελέσματα της Συζήτησης Υπαίθρου να έχουν επίδραση σε όσο το δυνατόν περισσότερο κόσμο, θα πρέπει

η συγκομιδή να οργανωθεί με τρόπο εύληπτο και κατανοητό, προκειμένου να μπορεί να αξιοποιηθεί από επίσημους φορείς και να επηρεάσει διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Παρακάτω προτείνεται ένας τρόπος συγκομιδής που βασίζεται στην ψηφιακή αποτύπωση του Καμβά Χαρτογράφησης, μπορεί όμως μία Συζήτηση Υπαίθρου να παράξει και άλλης μορφής αναφορές αποτελεσμάτων όπως π.χ. ένα ενημερωτικό δελτίο, ένα βίντεο μαρτυριών, μία συλλογή φωτογραφιών με λεπτομερείς λεζάντες κλπ. Ανάλογα με τη στόχευση και τις δυνατότητες της ομάδας έργου, επιλέγεται εξ' αρχής η μορφή και η δομή της συγκομιδής κάθε Συζήτησης Υπαίθρου, προκειμένου να καταγραφούν σε πραγματικό χρόνο και σε κατάλληλη μορφή τα απαραίτητα στοιχεία (σημειώσεις, φωτογραφίες, μαρτυρίες συμμετεχόντων κλπ).

Πηγές

Αναφορά Αποτελεσμάτων Συζητήσεων Υπαίθρου (Εβρος, 2019)

www.koinoedafos.org/resources/

Ψηφιακός χάρτης "Κοινό Έδαφος"

<https://koinoedafos.org/map/map.html>

- 1** Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου και πριν μετακινηθούν τα πιάνα ή οι χάρτες, φωτογραφίζουμε σε υψηλή ανάλυση τους ολοκληρωμένους Καμβάδες Χαρτογράφησης.
- 3** Αποθηκεύουμε τις φωτογραφίες σε κοινόχρηστο φάκελο της ομάδας έργου (π.χ. Google Drive) αριθμώντας κάθε καμβά, ώστε να μπορούμε να διακρίνουμε τα αποτελέσματα της εργασίας των επιμέρους ομάδων όπως συμμετείχαν στο εργαστήριο ανά τραπέζι.
- 3** Μελετούμε τους επιμέρους καμβάδες και καταγράφουμε κοινά συμπεράσματα ως προς τις προκλήσεις που καταγράφηκαν και τα σημεία ενδιαφέροντος. Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα και τις δεξιότητες της, η ομάδα έργου μπορεί να συγκεντρώσει τα δεδομένα από τους επιμέρους καμβάδες του κάθε εργαστηρίου, ώστε να τα αποτυπώσει στον ψηφιακό χάρτη "Κοινό Έδαφος".
- 4** Τόσο οι συντονιστές όσο και οι εθελοντές συγκεντρώνουμε τις σημειώσεις μας σε κοινόχρηστο αρχείο και διαμορφώνουμε συνοπτικά κείμενα για κάθε ενότητα (Εισαγωγή, Συμμετοχική Χαρτογράφηση, Συνδιαμόρφωση Προτάσεων).
- 5** Προσθέτουμε στο αρχείο επιλεγμένες φωτογραφίες που καταγράφουν στιγμιότυπα από τη Συζήτηση Υπαίθρου και, ιδανικά, προβαίνουμε σε γραφιστική επιμέλεια της αναφοράς αποτελεσμάτων.
- 6** Στην αναφορά μπορούν να συμπεριληφθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του εργαστηρίου, επιπλέον προτάσεις της ομάδας έργου ή άλλα δεδομένα που σχετίζονται με τη θεματική της εκάστοτε Συζήτησης Υπαίθρου. Για παράδειγμα, μπορείτε να συμπεριλάβετε φωτογραφίες από τις προκλήσεις που έχουν αποτυπωθεί στο χάρτη (δηλ. φαινόμενα διάβρωσης του εδάφους, ή άτυπα σημεία όπου υπάρχουν στερεά απόβλητα).
- 7** Δημοσιεύουμε την αναφορά αποτελεσμάτων στο διαδίκτυο και μοιραζόμαστε το αρχείο με όλους τους συμμετέχοντες και τους συνεργαζόμενους φορείς. Η αναφορά αυτή μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο άσκησης πίεσης σε φορείς χάραξης περιβαλλοντικής πολιτικής οπότε φροντίζουμε να κοινοποιηθεί στους κατάλληλους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, ερευνητικών φορέων, περιβαλλοντικών οργανώσεων και κρατικών οργανισμών της περιοχής.

Μπορείτε να συμβάλλετε στη βάση δεδομένων για το Κοινό Έδαφος, με στοιχεία από τη δική σας περιοχή!

Μοιραστείτε με το "Κοινό Έδαφος" τις πληροφορίες που προκύπτουν μέσα από Συζητήσεις Υπαίθρου στην περιοχή σας, ακολουθώντας τη μεθοδολογία που περιγράφεται σε αυτό το εγχειρίδιο. Με αυτό τον τρόπο, μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν συμμετοχικό ψηφιακό χάρτη από διάφορες περιοχές της Ελλάδας που καταγράφει τις κυριότερες τοπικές προκλήσεις για τα εδάφη μας. Επικοινωνήστε με το "Κοινό Έδαφος" στο hello@koinoedafos.org για να συζητήσουμε το πώς μπορούν να αποτυπωθούν καλύτερα οι πληροφορίες της περιοχής σας στον χάρτη.

ΛΙΣΤΑ ΥΛΙΚΩΝ

ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ

Ρολόι χαρτί του μέτρου λευκό
Καφέ μαλλί
Κόρνα ή καμπανάκι
Κολλητική ταινία ή πλαστελίνη για
τοίχο (Blu Tack)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Φόρμα εγγραφών
Παρουσίαση Εργαστηρίου
Ενημερωτικές Κάρτες
Υπόδειγμα Καμβά Χαρτογράφησης
Έντυπο αξιολόγησης
Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης

www.koinoedafos.org/resources/

Αναλώσιμα **ανά τραπέζι** 4-5 ατόμων
Μοιράζονται σταδιακά σύμφωνα με τη ροή της
μεθοδολογίας.

- μαρκαδόροι και στυλό
- σετ mini αυτοκόλλητων ετικετών με
χειρόγραφη αριθμηση 1-2-3-4-5
- στρογγυλά αυτοκόλλητα σε πράσινο και
κόκκινο χρώμα
- αυτοκόλλητοι σελιδοδείκτες (βελάκια)
σε 5 χρώματα (κίτρινο, ροζ, πορτοκαλί,
πράσινο, μπλε) για να μπορεί να γίνει
αντιστοίχιση με τις Ενημερωτικές Κάρτες
- 20 πιόνια σε τυχαία χρώματα
- 15 στρογγυλά αυτοκόλλητα σε μπλε ή
άλλο χρώμα (3 ανά συμμετέχοντα)
- 1 πακέτο Post-it

Ομάδα έργου:

Πάυλος Γεωργιάδης, Επιστημονικός Υπεύθυνος
Στεφανία Ξυδιά, Υπεύθυνη Επικοινωνίας & Συμμετοχής
Κατερίνα Ρουμελιώτη, Υπεύθυνη Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Ομάδα εθελοντών:

Γιώργος Γκαλέτσας, Δασολόγος
Μαρία Τσιλιγκιρίδου, Δασολόγος
Εμμανουέλα Σκευάκη, Φοιτήτρια Τμ. Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
Δέσποινα Ρασιόγλου, Φοιτήτρια Τμ. Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση:

Αντώνης Παπουτσάκης

Φωτογραφικό Υλικό:

Θεόφιλος Γεροντόπουλος

Το έργο "KOINO EDAFOS για την αειφορία" χρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο.

Χρηματοδοτικό πρόγραμμα: «Φυσικό περιβάλλον & καινοτόμες δράσεις» | Αξονας: «Καινοτόμες δράσεις»

Μέτρο: «Καινοτόμες Δράσεις με τους Πολίτες» | Προϋπολογισμός έργου: 49.460,00 €

Δικαιούχος: AMKE PLACE IDENTITY GR - CLUSTERS

www.koinoedafos.org

Η παρούσα εργαλειοθήκη διατίθεται με άδεια Creative Commons Attribution Share Alike International 4.0. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Place Identity GR

[συνεργατικοί σχηματισμοί
για την ταυτότητα τόπου
και τη συμμετοχή πολιτών]

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΝΝΑΚΙΔΟΥ

GROW
OBSERVATORY

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

